

עת"מ 20761-10-11
בפני כב' השופטת שרה גדות

בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

העותרים:

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
2. אלון מן
3. אשר ויצמן
4. גיל מתקה אליאס

ע"י ב"כ עוה"ד גיל גן-מור, נירה שלו ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רחוב נחלת בנימין 75, ת"א 65154
טלפון: 03-5608185; פקס: 03-5608165

- נגד -

המשיבים:

1. עיריית תל אביב יפו

ע"י ב"כ עו"ד עוזי סלמן ועו"ד פזית שלמון-ברץ
השירות המשפטי, עיריית תל אביב יפו
כיכר יצחק רבין, תל אביב
טלפון: 03-5218362; פקס: 03-7240113

2. **משטרת ישראל**
ע"י פרקליטות המדינה (אזרחי), מחוז תל אביב
מרחוב הנריטה סולד 1, תל אביב
טלפון: 03-6972378; פקס: 03-6918541

תגובת המשיבה 1 לעתירה ולבקשה למתן צו ביניים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מוגשת בזאת תגובת המשיבה 1 לעתירה ולבקשה למתן צו ביניים בעתירה שבכותרת. בית המשפט הנכבד יתבקש לדחות את הבקשה והעתירה.

כללי:

1. כאמור בראש העתירה, בעית חסרי הבית או "דרי הרחוב", היא בעיה מוכרת וידועה בארץ וברחבי העיר תל אביב יפו מזה שנים רבות. ואולם, בניגוד לנטען בעתירה ובבקשה למתן צו הביניים, עניינה של העתירה אינן בפנינויים הכפוי לכאורה מהרחוב. כפי שמעידים תוכנה ועיתוי הגשתה, עניינה של העתירה

הוא אחד: נסיון לעקוף את פסיקות בתי המשפט מהחודש האחרון – לרבות שני פסקי דין של בית המשפט העליון – שהורו על פינוי מאהלי המחאה שפעלו ברחבי העיר והארץ במהלך חודשי הקיץ האחרון.

לענין זה ראו:

עת"מ 18742-9-11 שפיר נ' רון חולדאי, מיום 18.9.11 (נספח "א" לתגובה)

עע"מ 6801/11 שפיר נ' חולדאי, מיום 25.9.11 (נספח "ב" לתגובה)

בג"צ 7008/11 לרנר נ' ראש העיר, מיום 28.9.11 (נספח "ג" לתגובה)

עת"מ 2838-10-11 זיו נ' רון חולדאי, מיום 3.10.11 (נספח "ד" לתגובה)

2. העותרים, המבקשים להמשיך את המחאה החברתית בדרך של לינה ברחובות העיר, עושים לשם כך ניצול ציני של דרי הרחוב. העותרים מודים כי דרי הרחוב אינם מאפיינים את עיקרה של אוכלוסית המחאה החברתית ואף מודים בפה מלא כי "**כמה מהפעילים החברתיים ממשיכים ללוות את חסרי הבית ולשמש עבורם קהילה. מעטים מהם (מהפעילים החברתיים – פ.ש.ב.) לנים עמם בלילות מתחת כיפת השמים כדי לספק להם תמיכה ועזרה רוב הפעילים חוזרים ללון בבתיהם**". בקליפת אגוז – זה עניינה של העתירה כולה, הנלמד מתוכנה ומעיתוי הגשתה במועד בו הוגשה: בניגוד לפסיקת בתי המשפט, מבקשים הפעילים החברתיים להמשיך את המחאה בדרך של לינה ברחובות העיר, תוך יצירת קהילה מדומה של פעילים התומכים לכאורה בדרי הרחוב, אשר בשל כך נמנעים מלקבל סיוע מרשויות הרווחה המקצועיות והמוסמכות.

3. יאמר כבר עתה: העירייה אינה מפנה בכפיה דרי רחוב ואינה מתעמרת בהם. הא-ראיה, שהעותרת 1, המכירה את נושא חסרי הדיור מזה שנים רבות, בודאי לא היתה נמנעת מלעתור בענין זה כנגד העירייה (ראו הדוח המפורט שהעותרת ערכה, המצוין בסעיף 4 לעתירה). העירייה לא שינתה מנהלי עבודתה ביחס לדרי רחוב בעקבות מחאת האוהלים, לא באופן כללי ואף לא כנגד העותרים 2-4, ככל שאלו אכן דרי רחוב. אשר על כן דינה של העתירה להימחק בהיותה תיאורטית ולוקה בשיהוי ובאי מיצוי הליכים.

4. לאור האמור בתגובה זו יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את הבקשה ואת העתירה.

דרי רחוב בעיר תל אביב יפו:

5. תל אביב יפו היא מוקד משיכה ארצי לדרי רחוב. אחת הבעיות הקשות של הרשויות בטיפולן בדרי רחוב היא חוסר נכונותם לקבל טיפול או עזרה כלשהי. כיום יכולות הרשויות לכפות טיפול כזה רק כאשר

מאותר דר רחוב המסכן את עצמו או את סביבתו ולמקום שהותו מגיע פסיכיאטר מטעם העירייה, שבוחן את מצבו ומבקש מבית המשפט צו אשפוז כפוי או בדיקה כפויה. אך זהו הליך לא שכיח המיושם במצבים קיצוניים. יצוין, כי גם אלו המטופלים על ידי רשויות הרווחה חוזרים במהירות לרחוב, כשהם מסכנים את עצמם ולעתים גם את סביבתם.

6. מינהל השירותים החברתיים, באמצעות היחידה לדרי רחוב, מטפל מזה 20 שנה בדרי רחוב בתחום העיר תל-אביב יפו. הטיפול כולל: סיורי שטח יזומים ובהתאם לפניות הציבור (כ-1,340 בשנה) משך רוב שעות היממה לאיתור מטופלים השוהים בקרנות רחובות, בתים נטושים וגינות ציבוריות, בדגש על אוכלוסייה בסיכון וסכנה; הפנייה לגמילה מידית מסמים ואלכוהול (-64% מהמטופלים מכורים לסמים או/ו אלכוהול); הלנה והזנה בגגונים הפזורים ברחבי העיר והמופעלים באמצעות עמותת "לשובע"; מיצוי זכויות מזורז מול המוסד לביטוח לאומי ומשרד השיכון; טיפול פסיכוסוציאלי מקיף טרום ואפוסט הכניסה לדירה, הקניית מיומנויות לחיים בדירה מסודרת ולהתמודדות עם מצבי משבר; חיבור לשירותים בקהילה ולרשת משפחתית וחברתית תומכת; סיוע במציאת מקום עבודה או הפנייה להכשרה מקצועית לאלה המבטאים יכולת, מסוגלות ורצון; חלוקת שמיכות ושתייה חמה בלילות קרה.

7. במהלך גל המחאה החברתית בקיץ האחרון יזם מינהל השירותים החברתיים בעירייה סיורי שטח במיתחמי המאהלים (רוטשילד, בן גוריון, נורדאו ולוינסקי) על מנת לסייע לאוכלוסיית השוהים שם. הסיורים החלו ב-04.09.11 והסתיימו ב-02.10.11-טרום מועד פינוי המאהלים על פי פסיקת בית המשפט העליון. במהלך סיורי השטח שהתקיימו בשתי משמרות (בוקר וערב) משך שלוש שעות בכל משמרת, נפגשו העובדים בכ-83 שוהים שהביעו מצוקות שונות. לכ-20 מהם שהביעו מצוקה סביב דרות רחוב הוצע הלנה והזנה בגגון והמשך טיפול פסיכוסואלי ביחידה לדרי רחוב.

8. זאת ועוד: לקראת מהלך פינוי המאהלים הוקם מוקד הכוונה שאוייש על ידי עובדים סוציאליים, נציג חלמיש ומנהל רובע. המוקד ניסה להציע טיפול מהיר, הוצה "מסכים בירוקרטיים" לאלה שהביעו מצוקת דיור. ואולם, רק 24 שוהים פנו למוקד ההכוונה ומתוכם 2 בלבד הסכימו לשתף פעולה עם עובדי היחידה לדרי רחוב. נכון להיום נותר גרעין של 15 שוהים לערך, הזוכה ל"חיבוק דב" של הפעילים החברתיים באשר אין ביכולתם של אלו לספק את השירות המקצועי והיעיל עבור מחוסרי הדיור.

9. לאור העובדות שהתגלו במהלך המחאה ולנוכח נסיונם המקצועי העשיר, אנשי המקצוע מטעם העירייה סבורים, כי אורית הקומונה ו"גילדה החברתית" שנוצרה עקב השתלבות דרי הרחוב במאהלי המחאה, אין

בה כדי לקדם פתרון משמעותי. נהפוך הוא: היא זמנית ביותר, זורה תקוות עקרות בקרב חסרי הבית וחוטאת באופן מהותי לקידום הטיפול בהם.

פעילות פקחי העירייה בנושא דרי הרחוב הינה ברשות ובסמכות:

10. פקחי העירייה פועלים מכוח סמכותם בחוק העזר לתל אביב יפו (שמירת הסדר והניקיון) תש"ם – 1980 (להלן: "חוק העזר") למניעת מכשול ברחוב (סעיפים 39 ו- 44 לחוק העזר), שמירת הסדר בגנים ושמירת הנקיון במרחב הציבורי לרווחת הכלל. לניתוח סמכויות פקחי העירייה לפנות ציוד ומטלטלין אשר מהווים מכשול רוב ראו, ביו היתר, בפסיקת בית המשפט לעניינים מנהליים בענין שפיר נ' רון חולדאי (נספח "א" לתגובה זו). יצוין, כי פעילות פקחי העירייה משולבת בסיוע של המשטרה (המשיבה 2 בעתירה), אשר פועלת גם באופן עצמאי מול דרי הרחוב לשמירת הסדר הציבורי.
11. פקחי העירייה אינם מפנים בכפיה דרי רחוב, אלא אך מונעים שהייתם ברחוב בעת שהם מניחים מטלטלין או אשפה ומונעים מעבר חופשי לציבור או גורמים לאי נוחות (כדוגמת הפרעה לתנועה וסיכון חיי אדם בעת קיבוץ נדבות בצמתים; סיכון בריאות הציבור; השתלטות על שטחים ציבוריים והנחת ציוד המונע מעבר חופשי וכד'). בידי העירייה קיימות מספר רב של פניות מהציבור בגין מטרדים מדרי רחובות. במקרים בהם דר הרחוב מביע נכונות לקבלת עזרה, מוזעק למקום נציג היחידה לדרי הרחובות במינהל השרותים החברתיים הפועל בהתאם לפתרונות הרלוונטיים כמפורט לעיל.
12. האירועים המצוינים בעתירה כפינוי לא חוקי כביכול של דרי רחוב הינה הצגה מעוותת ומגמתית של העובדות. באשר למאהל לוינסקי – המאהל פונה בעקבות פסיקת בית המשפט העליון לאחר שזה אישר את סמכות העירייה לפעול כאמור; באשר לכיכר רבין – למיטב ידיעת העירייה, ומתוך היכרות עם פעילי המחאה החברתית, אין מדובר בדרי רחוב כהגדרתם המקובלת בהנחיות משרד הרווחה אלא בפעילים חברתיים המבקשים להמשיך, בכל מחיר, את המחאה החברתית בדרך של לינה קבוצתית והפגנתית ברחובות העיר, בניגוד לפסיקת בית המשפט אשר הורה על פינוי המאהלים. פקחי העירייה פעלו לסילוק ציוד ומטלטלין אשר הונח במקום אשר היווה מכשול ברחוב כמשמעותו בחוק העזר. למותר לציין כי המטרות הופעלו בשעתן הרגילה בהתאם להוראת מחשב, מבלי שמאן דהוא ידע כי פעילים חברתיים יבקשו למחות דוקא שם באותו לילה.

אין לאפשר הקמת מחודשת של מאהלי מחאה בניגוד לפסיקה מפורשת ועל גבם של דרי הרחוב:

13. כותרת העתירה המנהלית והבקשה לצו הביניים – בקשה להורות למשיבים להימנע מסילוק בכפיה של אנשים חסרי בית הלנים תחת כיפת השמים ולהימנע מהחרמת ציוד הלינה שלהם – נראית בקריאה ראשונה תמימה ואף מסקרנת. דא עקא, שעיון בפורום "תקשורת ומידע" באינטרנט מלמדת כי כוונת העתירה והעומדים מאחוריה אינה תמימה כלל ועיקר וכל כוונתה לעקוף את פסיקת בתי המשפט שהורו על פינוי המאהלים. הפורום האמור ניתן לקריאה בקישור הבא:

<http://uti.org.il/info/2011/10/09/%d7%9e%d7%97%d7%95%d7%a1%d7%a8%d7%99-%d7%93%d7%99%d7%95%d7%a8-%d7%91%d7%a8%d7%95%d7%98%d7%a9%d7%99%d7%9c%d7%93-%d7%a1%d7%a7%d7%99%d7%a8%d7%94-%d7%95%d7%a4%d7%aa%d7%a8%d7%95%d7%a0%d7%95%d7%aa>

תחת הכותרת: "מחוסרי-דיור ברוטשילד: סקירה ופתרונות" סוקרים כותבי הפורום את מצב דרי הרחוב שהתחברו לפעילים החברתיים (ומנין הידע המקצועי לניתוח מצבם הפיסי והנפשי? לכותבים הפתרונות) ומציעים "פתרון מיידתי: מגורים משותפים במתחם ארעי תחת כיפת השמיים" לפי המתווה המוצע הבא:

"מטרת פתרון זה היא המשכיות טבעית לצורת החיים הקהילתית אשר מחוסרי-הדיור הורגלו אליה, וכן לתת מענה מהיר ומיידתי המצריך השקעה מינימלית של משאבים לבעיה האקוטית. בתוך שטח ציבורי לפי ראות עיניה של העירייה יוקם מתחם, ובו יתאפשר הקמת אוהל קונגרסים מוגן מפגעי-הטבע, או מתיחת יריעות חסינות-גשם ותחיתיהם אוהלים. הקמת המתחם תבצע בשיתוף עם מחוסרי-הרחוב והציוד ייתרם על-ידי פעילים חברתיים. המזון והשתיה יסופקו על-ידי עמותות ובסיוע פעילים. יותקן ברז מים בחסות העירייה כאשר עמותות ופעילים יוכלו לדאוג לתשלום חשבונות המים. יותקנו שירותים כימיים אשר יפוננו באופן תדיר וסדיר. יותקן גנרטור או יועבר כבל חשמל מאריך אשר יאפשר לקבוצה אחזקת מקרר וכיריים חשמליות".

העתק מהמסמך האמור רצ"ב כנספח "ה" לתגובה.

על שיתוף הפעולה ההדוק והקשר בין העותרת 1, שהיא העותרת העיקרית בענייננו, לבין הפורום האמור באינטרנט ניתן ללמוד מהמסמכים המוצגים באותו פורום, ובהם העתקי פניות ומכתבים אשר נשלחו אך לפני ימים ספורים מטעם העותרת 1 לעירייה ולמבקר המדינה וככל הנראה סופקו לכותבי הפורום על ידי העותרת 1.

עינינו הרואות – תחת מעטה דרי הרחוב ותוך ניצול ציני של מצבם, מבקשים הפעילים החברתיים, ובהם העותרים, לעקוף את פסיקות בתי המשפט ולהקים מאהלי מחאה חדשים בשטחים ציבוריים בעיר. די בהסתרת כוונתם המפורשת כדי להביא לדחית העתירה והבקשה על הסף ולחלופין לגופה באשר היותה סותרת שני פסיקה מפורשת של בית המשפט העליון בדיוק באותו ענין.

ההיבט המשפטי:

14. העתירה נשענת על טענה עיקרית אחת: זכותם של דרי רחוב שלא להיות מפונים בכפיה בהיותם לנים תחת כיפת השמים. כאמור לעיל, העירייה לא פינתה בעבר ואף אינה מפנה כעת בכפיה דרי רחוב. אף סיפורו של העותר 3, המציג עצמו כמחוסר דיור מזה 20 שנה, אינו מצביע על פינול בכפיה על ידי העירייה. באשר לעותרים 2 ו-4 – סיפורם האישי לא הובא בעתירה וממילא לא נטען כי פונו בכפיה משטח ציבורי בהיותם דרי רחוב. משכך, ולנוכח התנהלות העירייה, העתירה הינה תיאורטית ודינה להדחות.

15. הפרת חובת תום הלב של העותרים, באי גילוי הכוונה האמיתית להקים מאהלי מחאה חדשים, כעולה מהפורום באינטרנט, מצדיקה אף היא מחיקת העתירה.

16. לתגובה זו מצורפים תצהירים של מר ראובן זלוף, סמנכ"ל העירייה לתפעול ושל מר יואב בן ארצי, מנהל טיפול נפגעי התמכרויות שיקום אסיר ודרי רחוב במינהל השירותים החברתיים בעירייה.

17. על יסוד האמור מתבקש בית המשפט הנכבד להורות דחית העתירה והבקשה למתן לצו הביניים.